

Universitatea din Craiova
Facultatea de Științe Sociale
Scoala Doctorală de Științe Socio-Umane
Domeniul Științe Sociale și Politice - Sociologie

REZUMAT
TEZĂ DE DOCTORAT

Tema:
„STATUL ȘI SERVITUTEA VOLUNTARĂ”

Conducător științific – Prof. univ. dr. ADRIAN GORUN
Doctorand – MĂNESCU N. NICOLAIE

Cuvinte cheie: stat, putere politică, exercitarea puterii de stat, dominație, legitimitate, autoritate, servitute voluntară, filokratism, antikratism.

CUPRINS

INTRODUCERE

**I. FUNDAMENTAREA TEORETICĂ A TEMATICII DE CERCETARE PRIVIND
STATUL, EXERCITAREA PUTERII DE STAT, DOMINAȚIA ȘI SERVITUTEA
VOLUNTARĂ**

CAPITOLUL I.1. STATUL ȘI RAPORTURILE DE STAT CU SOCIETATEA

I.1.1. Conceptul de stat. Scurt istoric privind apariția și evoluția statului

I.1.2. Elementele constitutive ale statului

I.1.3. Forma de stat, statul unitar și regionalizarea

I.1.4. Forma de guvernământ și importanța dreptului de reprezentare al cetățeanului

I.1.5. Regimul politic. Organizarea puterii de stat și tipurile de regimuri politice

I.1.6. Raporturile dintre stat și societate. Statul și corpul politic sau societatea politică

**CAPITOLUL I.2. PUTEREA POLITICĂ, EXERCITAREA PUTERII DE STAT,
SERVITUTEA ȘI PSIHOLOGIA MULȚIMILOR**

I.2.1. Conceptul de putere și formele puterii

- I.2.2. Rolul și funcțiile puterii politice
- I.2.3. Separația puterilor în stat
- I.2.4. Puterea de stat - formă oficială a puterii politice
- I.2.5. Raportul dintre puterea politică și puterea de stat
- I.2.6. Servitutea și psihologia mulțimilor, caracteristici și mod de manifestare
- I.2.7. Supunerea voluntară, „drepturile rivale” și nesupunerea civică

CAPITOLUL I.3. TEORII PRIVIND ABORDAREA CONCEPTELOR DE DOMINAȚIE ȘI SERVITUTE VOLUNTARĂ

- I.3.1. Caracteristici ale relației de putere, dominație și servitute
- I.3.2. Dominația și servitutea voluntară în abordarea unor clasici ai filosofiei, sociologiei și literaturii universale
- I.3.3. Stratificarea socială și puterea – inegalitatea socială structurată
- I.3.4. Teoria modernă a conflictului și teoria voluntarismului, dominație și servitute voluntară
- I.3.5. Teoria voluntarismului în ecuația de putere, dominație și servitute voluntară
- I.3.6. Servitutea voluntară ca determinant și rezultat al voinței sociale
- I.3.7. Teoria devianței și servitutea, conformare și conformism
- I.3.8. Teoria individualistă și libertatea excesivă în societatea democratică și liberală

CAPITOLUL I.4. PUTERE ȘI DOMINAȚIE ÎN STATUL TOTALITAR, REGIMURILE TOTALITARE - DOMINAȚIA ÎNTREGII SOCIETĂȚI

- I.4.1. Dominația și servitutea în exercitarea puterii
- I.4.2. Metoda constrângerii în exercitarea puterii de stat
- I.4.3. Originile totalitarismului - o sumară analiză a regimurilor nedemocratice
- I.4.4. Totalitarismul comunist sau dominația totală a partidului – stat
- I.4.5. Propaganda statului totalitar comunist, dominație și servitute (studiu de cercetare în arhive)
- I.4.6. Statul criminal și puterea genocidară a secolului XX

CAPITOLUL I.5. PUTEREA DEMOCRATĂ, EXERCITAREA PUTERII ȘI PERICOLELE DEMOCRAȚIEI

- I.5.1. Puterea și exercitarea puterii în democrație
- I.5.2. Statul de drept și caracterul legitim al raportului dintre libertate și autoritate
- I.5.3. Exercitarea puterii de stat și a suveranității statului de drept
- I.5.4. Autoritate și democrație în teoria suveranității poporului
- I.5.5. Legitimitatea puterii – o categorie fundamentală a sociologiei politice
- I.5.6. Excesul și abuzul de putere, factori entropici ai sistemului social și politic
- I.5.7. Post-gândirea, poliaria, egalitatea și pericolele democrației
- I.5.8. Anomie, dominație și servitute voluntară în societățile de tip contractual

II. STUDIU SOCIOLOGIC DE CERCETARE APLICATIV PRIVIND IMPACTUL SOCIAL AL EXERCITĂRII PUTERII DE STAT, AL DOMINAȚIEI ȘI SERVITUȚII VOLUNTARE

CAPITOLUL II.1. CONSIDERAȚII TEORETICE ȘI METODOLOGICE PRIVIND DELIMITAREA SCOPULUI ȘI OBIECTIVELOR CERCETĂRII

- II.1.1. Paradigmă și schimbare de paradigmă în abordarea sociologică a conceptelor de putere de stat, dominație și servitute voluntară
- II.1.2. Cunoașterea științifică a vieții sociale
- II.1.3. Metodologia cercetării sociologice empirice

II.1.4. Cercetarea calitativă versus cercetarea cantitativă

CAPITOLUL II.2. DESFĂȘURAREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE, PRELUCRAREA ȘI ANALIZA DATELOR ANCHETEI SOCIALE PRIVIND IMPACTUL SOCIAL AL EXERCITĂRII PUTERII DE STAT, AL DOMINAȚIEI ȘI SERVITUȚII VOLUNTARE

II.2.1. Cercetarea științifică (stabilirea temei de cercetare, întocmirea și redactarea proiectului, desfășurarea cercetării, analiza datelor, elaborarea concluziilor)

II.2.1.1. Întocmirea și redactarea proiectului de cercetare cu Tema: „*Impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare*”

II.2.1.2. Desfășurarea cercetării (cercetarea pilot, validarea metodologiei, alcătuirea eșantionului și cercetarea efectivă)

II.2.1.3. Măsurarea datelor înregistrate, formule, tabele și tehnici de scalare

II.2.1.4. Prelucrarea datelor cercetării, analiza, explicarea și interpretarea rezultatelor

II.2.1.5. Raportul de cercetare (redactarea, rezultatul cercetării, explicarea și interpretarea rezultatelor și evaluarea cercetării)

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

Tema : „*Statul și servitutea voluntară*”.

Această temă este inedită prin modalitatea de abordare cât și prin conținut.

Problematica de studiu și cercetare se situează la interferența dintre teoria sociologică, în special sociologia politică, și teoria dreptului constituțional, în context inter și trans disciplinar.

Structura tezei

Teza cuprinde două părți distincte.

Prima, un studiu teoretic de cercetare privind statul, exercitarea puterii de stat, dominația și servitutea voluntară, reunește în cinci capitole, pe scurt, o problematică substanțială privind:

1. Statul și raporturile de stat cu societatea;
2. Puterea politică, exercitarea puterii de stat, servitutea și psihologia mulțimilor;
3. Teorii privind abordarea conceptelor de dominație și servitute voluntară;
4. Putere și dominație în statul totalitar, regimurile totalitare – dominația întregii societăți;
5. Puterea democrată, exercitarea puterii și pericolele democrației.

Cea de-a doua parte, un studiu metodic și practic de cercetare sociologică aplicativă, privind impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare este, în primul rând, un *îndrumar pedagogic* tematic și unitar privind metodologia cercetării sociologice ce poate servi drept suport de curs aplicativ de metodologia cercetării sociologice. În subsidiar, partea aplicativ – practică se prezintă sub forma unui ghid, parcurgând toate etapele cerute de metodologia cercetării sociologice orientate către subiectul temei alese: „*Impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare*”. Această parte, la rândul ei, cuprinde două laturi importante ale studiului de cercetare, corespunzător a două mari capitole: I. *Considerații teoretice și metodologice privind delimitarea scopului și obiectivelor cercetării;* II. *Desfășurarea cercetării științifice, prelucrarea și analiza datelor anchetei sociale privind impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare.*

Motivație și argumentare

Motivul alegerii temei este legat în mod implicit de întărirea statului democrat, a statului de drept și a societății civile, care trebuie să se manifeste mult mai pregnant în relația cu puterea, să aibă un pronunțat caracter reglator, impunând limitări ale dominației și ale prerogativelor de decizie, de multe ori în exces, atunci când statul face abuz de putere sau conduce discreționar societatea. Imboldul interior în găsirea unor soluții potrivite pentru o mai bună guvernare,

mobil și parcurs pe care se înscrie teza, și în special investigația sociologică, a fost determinat de starea socială și politică precară și de alterarea vizibilă a relației dintre putere și societate pe fondul repetatelor crize de guvernare, a corupției la nivelul corpului politic și a tendințelor de dominație excesivă prin folosirea forței pentru înlăturarea unor manifestări de revoltă socială.

Importanța temei

Tema de studiu și de cercetarea științifică este de strictă actualitate, de o deosebită importanță. Aceasta se cere aprofundată într-o societate aflată într-o tranziție nejustificat de prelungită la economia de piață. Studiul comparativ dintre situația prezentă a exercitării puterii de stat și dominația extremă a puterii regimului comunist, face posibilă o diferențiere clară între regimul totalitar comunist și regimul democrat prezent instaurat după evenimentele de la sfârșitul lui decembrie 1989. Rezultatele cercetării validate pot folosi, deopotrivă, puterii actuale cât și societății în ansamblul ei. Puterea poate beneficia de un ghid de comportament politic esențial și de un sprijin substanțial prin valorificarea datelor cercetării, dacă va înțelege să folosească cu prioritate și pricepere mijloacele de convingere în conducerea societății pentru a stimula *servitutea voluntară*, asigurându-și astfel *status-quo*-ul. Beneficiile oferite de proiectul de cercetare propus și derulat în ansamblul lui, spre care au fost orientate eforturile noastre, sunt gândite și direcționate în mai mare măsură către societate, care poate fi capabilă, așa cum a dovedit-o, să hotărască cu adevărat asupra destinului ei și al națiunii. Suveranitatea aparține poporului și este doar delegată unei grupări de putere pe timp limitat.

Servitutea voluntară este o alternativă de preferat pentru societate și putere, o manifestare de voință, de supunere acceptată și înțeleasă ca necesitate, care stimulează o stare generală de securitate socială și echilibru. Tema tezei și a proiectului de cercetare privind „*Impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare*” este de *actualitate* și de *perspectivă* din mai multe considerente: În primul rând, trebuie să amintim că apariția științei sociologiei și implicit a metodologiei cercetării științifice, de care ne ocupăm, sunt legate de nașterea și consolidarea *statului național*. Este greu de anticipat cum va putea să subziste știința despre societate și stat în condițiile prezente și mai ales viitoare, pe măsură ce sunt înregistrate tot mai puternice și insistente presiuni asupra statelor naționale, care se găsesc într-un evident declin. În al doilea rând, conținutul lucrării și rezultatele cercetării sunt supuse analizei mediului academic și publicului larg într-un moment istoric de răscruce, după unii analiști eurosceptici, de cumpănă, în care rolul statului național în organizarea și conducerea societății scade în mod simțitor, odată cu cedările succesive de suveranitate, după integrarea în marea familie a *Uniunii Europene*. Statul suveran și independent este golit astfel de conținut și, în timp, dispariția lui este inevitabilă. Nu poate exista stat fără suveranitate, cum nu poate exista dominație fără putere și nici putere fără supunere. Astfel, între variabilele enunțate se nasc și se mențin raporturi de interdependență reciprocă. În situația în care statul este lipsit de pârghiile de putere fundamentale, de supremația puterii în interior și de independență în relație cu alte state, societatea se îndreaptă ineluctabil, dacă nu către anarhie, atunci către o formă de dominație extremă care impune o supunere forțată prin mijloace exclusiv coercitive și duce la dispariția, ca manifestare socială cvasigenerală, a *servituții voluntare*. În cele din urmă, odată cu dispariția statului național, oferta societății rămâne fără adresant iar *servitutea voluntară*, fără valoare, devine *fatalistă*. Problematika *statului drept*, abordată în cuprinsul tezei, este, de asemenea, de *actualitate*, mai ales în condițiile prezente când, se pune cu acuitate, mai mult ca oricând, problema imperativului respectării legilor în egală măsură de către cei guvernați dar mai ales de guvernanți. *Noutatea* temei este dată tocmai de abordarea conceptelor de stat, putere și dominație în corelația sau interdependența dintre acestea și *servitutea voluntară*. Acest ultim element de noutate, introdus în structura teoriei despre putere, poate modifica orientarea despre felul în care trebuie înțeleasă o societate democratică. Punctual, am introdus termeni noi care să facă posibilă o mai bună înțelegere și analiză a relației dintre puterea politică și societatea ofertantă a *servituții voluntare*. Cei doi termeni importanți aflați în antiteză, prefigurând două

atitudini sociale diferite, cea a susținerii și atașamentului, chiar afectiv, față de statul democrat și cea a respingerii și împotrivirii față de abuzurile puterii, prefigurând ura și revolta la adresa statului cu tendințe dictatoriale sau autoritare excesive, sunt *filokratismul* și opusul acestuia, *antikratismul*. Tema, prin felul abordării și conținut, poate fi un reper sau un punct de inițiere în reconsiderarea sau reevaluarea teoriilor despre stat, putere și dominație, dintr-o nouă perspectivă sociologică, și poate, chiar mai mult, cu sprijinul și contribuția comunității științifice în domeniul științelor sociale și politice, o schimbare de paradigmă care să pună de acord evoluția statului și rolul acestuia cu tendințele și deciziile prezente și viitoare ale puterii politice de tip globalist. În acest sens, de la început, autorul tezei recunoaște cu modestie că se află în fața unei provocări asimetrice dată de disproporția creată între resursele limitate și nevoile deosebite ale unei astfel de cercetări științifice, teoretice, empirice și metodologice, de o asemenea anvergură. De aici, o oarecare nesiguranță în soluționarea de ansamblu a problematicii propuse. Așadar, nu ne-am propus o abordare exhaustivă, care nu este cu puțință de realizat, ci inițierea unui demers de cercetare sociologică ce se dorește continuat și finalizat de comunitatea științifică, solicitând contribuția acesteia. Abia atunci, putem vorbi de perspectiva unei schimbări de paradigmă pe care ne-o dorim.

Obiectivele cercetării

Demersul de cercetare științifică, teoretică și empirică, are ca **obiectiv general** realizarea unui model integrat de acțiuni politice și sociale benefice, pe baza unui plan de măsuri care să vizeze reformarea și întărirea statului de drept, realizarea unui echilibru trainic și benefic ce trebuie stabilit și menținut între organele puterii de stat și societate, în ansamblul ei. În acest sens, se propune un plan de inițiativă, de informare și consultanță, care să facă posibilă conclucrarea dintre factorii de decizie, ai legislativului, executivului și puterii judecătorești, și cetățeni/resortisanți în vederea potențării exercitării puterii, a dominației și servituții, astfel încât să poată fi evitat excesul de putere, abuzul de orice fel și manifestările puterii discreționare la nivel guvernamental. Teza, în special rezultatele proiectului de cercetare, se constituie într-o bază de studiu și de aplicație, teoretică și practică, la dispoziția puterii, care poate beneficia de avantajele unei atitudini sociale de supunere voluntară, înțeleasă ca necesitate, de genul *filokratismului*, în asigurarea stabilității și continuității la putere.

Obiective generale

Studiul de cercetare privind exercitarea puterii de stat, a dominației și servituții voluntare este deosebit de important atât din punct de vedere al sociologiei generale cât mai ales din perspectiva teoriei sociologiei politice. Astfel, ne-am propus să atigem următoarele **obiective generale** :

1. Cunoașterea atitudinilor civice și volitive al grupurilor țintă investigate, în contextului social și politic actual, în vederea diagnosticării oportunităților de susținere a clasei politice și stimulare a atașamentului față de principiile și direcțiile de orientare politică a statului democrat;
2. Analiza sistematică a capitalului social și a potențialului uman socio-economic la nivel local, regional/zonal și central, în vederea identificării particularităților generate de raportul dintre stat și societate, dintre dominație și servitute, care să faciliteze valorificarea soluțiilor inovatoare reieșite din analiza de conținut și concluziile proiectului de cercetare derulat privind impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare și includerea acestuia într-un plan de măsuri de bune practici ce va emana de la putere și se va desfășura cu implicarea directă a puterii și a societății civile ;
3. Conștientizarea necesității implementării unei alternative la actuala modalitate în care este înțeleasă exercitarea puterii, prin diminuarea rolului jucat de factorii coercitivi în asigurarea ordinii și securității sociale și găsirea de soluții pentru promovarea supunerii voluntare, înțeleasă ca necesitate;

4. Reanalizarea situațiilor care determină și favorizează puterea discreționară și abuzul de putere, pentru prevenirea pe viitor a alterării elementelor fundamentale ale statului de drept, evitarea corupției de orice fel în rândul clasei politice, erodarea societății și a statului democrat.

Obiective specifice

1. Realizarea unei *tipologii* în urma colectării, prelucrării și validării datelor cercetării științifice, care să pună în evidență comparativ diversele manifestări sociale și de voință ale subiecților investigați în raport cu puterea de stat, exercitarea acesteia, a dominației și a servituții voluntare ;

2. *Identificarea ponderii persoanelor* care manifestă o atitudine socială servilă de tip voluntar în relație cu puterea și a categoriilor sociale în care se înregistrează o atitudine de potențială nesupunere și orientare spre o atitudine anarhică și de revoltă ;

3. În urma realizării obiectivului specific precedent, se urmărește catalogarea și delimitarea caracteristicilor de manifestare socială volitivă a celor două categorii de subiecți investigați orientați spre *filokratism* ori *antikratism* ;

4. *Tipologizarea formelor*, a modelelor de activități sau fenomene sociale legate de exercitarea puterii, a dominației și servituții și încadrarea lor într-un grafic al interdependențelor reciproce ;

5. Investigarea și consemnarea ca rezultat științific a *factorilor sociali motivaționali* ce determină servitutea voluntară comparativ cu servitutea forțată, atașamentul față de putere în comparație cu atitudinea antistatală sau posibil antisocială ;

6. Măsurarea gradului de acceptare în rândul populației a implementării unui *program de semnalare și sancționare publică a abuzurilor de putere* și de manifestare a puterii discreționare în scopul întăririi statului de drept și rolului combativ al atitudinii civice ;

7. Identificarea cerințelor și a calităților necesare găsirii unui *model de comportament și atitudine dezirabilă a puterii democratice* în relația cu societatea și cetățenii.

Prezentarea contribuțiilor proprii. Teza deschide o nouă perspectivă de abordare sub aspectul teoriei sociologiei generale și a sociologiei politice, în special, punând în discuție și propunând schimbări de esență în teorii consacrate precum cea a contractului social, teoria modernă a conflictului, teoria voluntarismului sociologic și a teoriei despre stat ca fenomen al forței și instrument de constrângere și dominație (v. Max Weber). Sub aspectul metodologiei cercetării sociologice, a analizei și interpretării datelor, semnalăm contribuția personală privind tehnicile de scalare (scale *filokratism* și *antikratism*).

Originalitatea tezei este dată de lansarea unei posibile noi teorii, cea a *servituții voluntare*, care include, pentru demonstrare și susținere științifică, și o aplicație practică în domeniul metodologiei sociologice privind interdependența unor variabile precum exercitarea puterii, dominația, servitutea, libertatea etc. De aici, caracterul inovativ al unor concepte noi, precum *filokratism* și *antikratism*, și noi ipoteze lansate pentru proiectul de cercetare prezent și pentru cercetările viitoare.

Formularea ipotezelor. Formularea obiectivelor principale ale lucrării sunt legate de întrebările și ipotezele formulate. Orice cercetare științifică urmărește, prin finalitatea sa, confirmarea ipotezelor de lucru folosind ca suport răspunsurile la întrebările formulate în preambulul cercetării. În formularea ipotezelor am avut în vedere un set de *presupuneri neverificate*, inițial, ținând de cunoașterea comună, după cum urmează:

- a) Cu cât nivelul de dominație este mai ridicat, cu atât gradul de servitute voluntară, de supușenie a grupurilor sociale și indivizilor este mai scăzut. Altfel spus, la un nivel ridicat de dominație în exercitarea puterii, care urmează un curs al tendinței spre maxim, societatea răspunde cu un grad din ce în ce mai ridicat de nesupunere, de la un minim spre un maxim al revoltei sociale ;

- b) Servitutea voluntară este o manifestare de acceptare a unei stări de dominație „suportabilă” între anumite limite. Peste un anumit grad, se naște coeziunea și solidaritatea socială în contra puterii de stat dominatoare, dictatorială sau totalitară ;
- c) Dominația excesivă și abuzul de putere nu sunt caracteristici specifice numai regimurilor totalitare, fasciste sau comuniste, unde dominația ajunge extremă. Acestea pot fi întâlnite, sub forme diferite, și în alte tipuri de regimuri politice aparent democratice sau democratice cu tendințe autoritare ;
- d) Servitutea voluntară este un răspuns la dominația exercitată în condiții moderate și poate fi un factor de echilibru și stabilitate socială, dacă puterea nu abuzează de acest act de voință benevolă făcut în favoarea ei.

Ipoteze. Pentru început, în schițarea *proiectului de cercetare* pornim de la următoarele cinci ipoteze:

Ipoteza 1: Dacă puterea de stat este exercitată în mod dictatorial, chiar dacă aparent este asigurat un cadru democratic popular, atunci sunt create premisele propice căderii regimului, fenomen care se repercutează la nivelul întregului sistem social ;

Ipoteza 2: Dacă dominația în exercitarea puterii de stat este excesivă iar abuzul de putere și puterea discreționară se manifestă în structurile puterii neîngrădit, atunci sunt perturbate în aceeași măsură echilibrul, relațiile sociale și este influențat progresul social ;

Ipoteza 3: Dacă dominația în exercitarea puterii de stat tinde să înregistreze valori în creștere, atunci servitutea voluntară, ca formă de supunere acceptată și asumată , scade în mod proporțional tinzând către zero ;

Ipoteza 4: Cu cât nivelul servituții voluntare este mai redus, cu atât instabilitatea mecanismului de putere este mai mare, și invers, cu cât nivelul servituții este mai mare cu atât stabilitatea organismului de putere și social crește ;

Ipoteza 5: Dacă determinantul de voință socială, care este servitutea voluntară, cunoaște o tendință regresivă către minim, atunci punctul zero pe scala servituții voluntare reprezintă *pragul revoltei*.

Ipotezele lansate sunt, în parte, generate de *întrebări* inspirate din cunoașterea comună, neștiințifică, la care se dorește o confirmare științifică bine fondată teoretic dar mai ales practic. Lansăm o serie de întrebări și urmărim dacă, în urma procesului de cercetare științifică, aceste asumptii, în final, se verifică prin analiza răspunsurilor primite.

Aceste *întrebări* sunt următoarele:

1. Există între stat și societate o relație antagonistă ? Se manifestă statul în contra societății sau societatea în contra statului ? În ce condiții ?
2. Societatea se supune statului în mod voluntar sau ca urmare a aplicării mijloacelor de constrângere ? Care este tendința precumpănitoare ?
3. Care este nivelul, dinamica și impactul exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare în societatea actuală, considerată a statului de drept ?
4. Care este rolul servituții voluntare în influențarea vectorului dominator și depotențarea acestuia?
5. Tendința severă de diminuare a servituții voluntare și de neacordare de către puterea de stat a importanței convenite acestei forme de supunere în relația de dominație, poate genera și declanșa revolta socială ?

Lanțul deducțiilor și intercon condițiilor dintre *dominație* și *servitutea voluntară* în analiza cauzală prezentă cunoaște următoarea **structură**:

1. Orice societate etatică este stratificată ;
2. Stratificarea societății este un rezultat al unei ecuații dihotomice, permanența existenței unei elite dominante, deținătoare a puterii, pe de o parte, și societatea dominată, pe de altă parte ;
3. Servitutea este un rezultat al exercitării puterii de stat și al dominației. Ea poate fi determinată de coerciție, situație în care distingem „ *servitutea forțată*” sau de un act de voință individuală

și/sau de grup ce poate fi influențat de putere, caz în care supunerea față de putere ia forma servituții voluntare;

4. Când dominația în exercitarea puterii de stat este excesivă iar abuzul de putere și puterea discreționară se manifestă în structurile puterii neîngrădit, sunt perturbate în aceeași măsură echilibrul, relațiile sociale și progresul social ;

5. În situația în care puterea de stat este exercitată în mod dictatorial, sunt create premisele prăbușirii organismului de putere, fenomen care se repercutează la nivelul întregului sistem social ;

6. Atunci când dominația în exercitarea puterii de stat tinde să înregistreze valori în creștere, servitutea voluntară, ca formă de supunere acceptată, scade în mod proporțional tinzând către zero ;

7. Servitutea voluntară este în același timp un determinant și un determinat al voinței sociale iar voința socială este legată de dinamica servituții voluntare ;

8. Când servitutea voluntară cunoaște o tendință regresivă către minim, atunci punctul zero pe scara servituții voluntare reprezintă *pragul revoltei*.

Investigarea opiniei este realizată în baza unui chestionar centrat pe tema proiectului de cercetare privind impactul social al exercitării puterii, al dominației și servituții voluntare. Se urmărește de la început testarea nivelului de cunoaștere în privința exercitării puterii de stat, capacitatea de înțelegere, de analiză și sinteză a subiecților chestionați privind rolul important pe care îl poate juca manifestarea socială a servituții voluntare în raport cu dominația în exercitarea puterii de stat. *Chestionarul de opinie* are ca scop să furnizeze cea mai mare parte din informațiile solicitate și care prelucrate și analizate să ducă la rezultate validate și să confirme în final ipotezele din debutul proiectului de cercetare. Un astfel de chestionar face radiografia părții nevăzute a unei societăți care aparent este echilibrată, liniștită și supusă puterii. Ipotezele nu sunt decât păreri aparținând cunoașterii comune. Datele finale însă, se prezintă ca adevăruri științifice și fac posibilă o reconsiderare a teoriilor cunoscute și chiar o posibilă schimbare de paradigmă.

Eșantionarea sau *selecția* reprezintă un set de operații cu ajutorul cărora, din totalitatea populației vizate de cercetare, este aleasă o parte numită *eșantion* care va fi supusă în mod nemijlocit investigației. Alegerea a fost făcută de așa manieră încât, prin intermediul acestui studiu redus, să se obțină concluzii cu valabilitate generală, adică dând seamă de caracteristicile întregului univers de indivizi constituenți ai populației. Eșantionarea în prezentul proiect se bazează pe metodologia și datele publice furnizate de instituțiile de statistică specializate în sondaje statistice generale, la nivel național. În acest sens, am utilizat *metoda eşantionării pe cote părți proporționale* folosind datele făcute publice de către *Institutul Național de Statistică* privind rezultatul *Recensământului populației și al locuințelor* din anul 2011 din care am folosit informațiile privind structura populației, procentual, având ca referință nivelul național structurat pe sexe, urban/rural, starea civilă (căsătoriți, necăsătoriți, divorțați, văduvi), repartitia pe grupe de vârstă și studii.

Eșantion. Raportat la mărimea eşantionului fixat la 500 persoane, alese aleatoriu în teren, am avut în vedere să asigurăm reprezentativitatea prin calcularea unui procent corespunzător din fiecare categorie cuprinsă în eşantion.

Grupul țintă este reprezentat de un segment al populației, ales aleatoriu, cuprins între 18-75 ani, de ambele genuri, urban și rural, în mod proporțional, indiferent de categorie sau clasă socială, structurat pe 3 categorii de vârstă, [tineri (18-35), maturi (36-55) și vârstnici (56-75)] și 3 categorii de studii (gimnaziale, liceu/medii, superioare).

Rezultatele cercetării

Prelucrarea datelor cercetării, analiza, explicarea și interpretarea rezultatelor

Prelucrarea datelor este o operațiune finală a activității de cercetare științifică deosebit de importantă, un rezultat urmărit al eforturilor cercetării empirice propriu-zise. Acest obiectiv

presupune sistematizarea și clasificarea datelor, prelucrarea datelor cercetării și, în cele din urmă, explicarea și interpretarea rezultatelor. Odată cu finalizarea introducerii datelor rezultate în urma cercetării empirice, prin ancheta socială pe bază de chestionar și observație, au fost create condițiile favorabile pentru însumarea rezultatelor și compararea acestora folosind cele mai moderne mijloace și programe informatice, ceea ce ușurează munca și asigură precizia și siguranța pe care o dau formulele de calcul computerizat.

CONCLUZII

Prezentarea structurată a rezultatelor cercetării se găsește în fișierul *Excel*, pe suport electronic, (CD) și anexat prezentei teze. Graficele alcătuite, în acest sens, fac posibilă o mai bună înțelegere și prezentare a concluziilor reieșite din interpretarea datelor pentru fiecare dintre variabilele introduse și aplicate prin chestionarul de opinie. Această modalitate de abordare a finalului tezei, în care sunt incluse și concluziile, este modernă și permite o prezentare în public, pe slide-uri, în program *Power Point*. Aceasta nu ne scutește de a face unele aprecieri generale privind modul în care obiectivele propuse ale proiectului de cercetare au fost sau nu îndeplinite și mai ales în ce mod. Nu vom relua setul de presupuneri, întrebări și ipoteze, din lipsă de spațiu, ci doar vom analiza dacă acestea s-au confirmat la finalul cercetării. Din corelația dintre variabilele experimentale, independente și dependente, folosind *metodele specifice de interpretare a datelor cercetării* (metode comparative și interpretative) au rezultat următoarele concluzii:

- Cu cât nivelul de *dominație* este mai ridicat, cu atât nivelul de *servitute voluntară* este mai scăzut;
- La un nivel ridicat de *dominație*, societatea răspunde cu un grad ridicat de nesupunere și revoltă socială;
- *Servitutea voluntară* este o manifestare de acceptare a unei stări de dominație „suportabilă” între anumite limite;
- Dominația excesivă și sistemul de putere represiv sunt specifice doar regimurilor totalitare;
- În regimurile pretins democratice pot fi întâlnite, sub diferite forme, manifestări nedorite care țin de *abuzul de putere* și exercitarea puterii în mod discreționar;
- Dacă dominația în exercitarea puterii de stat devine insuportabilă iar *abuzul de putere* și *puterea discreționară* se manifestă liber în structurile puterii, atunci sunt *perturbate* în aceeași măsură *relațiile sociale și progresul social*;
- Servitutea voluntară poate fi un factor de echilibru și stabilitate socială, dacă puterea nu abuzează de acest *act de voință benevolă* făcut în favoarea ei;
- Dacă dominația în exercitarea puterii de stat tinde să înregistreze valori în creștere, atunci *servitutea voluntară scade proporțional*, tinzând către zero;
- Cu cât nivelul servituții voluntare este mai redus, cu atât instabilitatea mecanismului de putere este mai mare și invers, cu cât nivelul servituții consimțite este mai mare, cu atât stabilitatea sistemului de putere și social crește;
- Dacă manifestarea servituții voluntare cunoaște o tendință regresivă către minim, atunci *punctul zero pe scara servituții voluntare reprezintă pragul revoltei*.

La următoarele întrebări ponderea răspunsurilor înclină către „Da” sau „Nu” astfel:

1. Există între stat și societate o relație antagonistă ? *Da*, În mică măsură.
2. Se manifestă statul în contra societății sau societatea în contra statului ? *Da* în primul caz și *Nu* în cazul al doilea. Situațiile sunt rare în cazul al doilea (revolte în masă, revoluții, etc).
3. Care este nivelul, dinamica și impactul exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare în societatea actuală ? În privința *supunerii voluntare și necondiționate față de puterea de stat*, 64% din cei chestionați au răspuns că se

supun puterii de stat în mod voluntar și necondiționat. Răspunsurile primite la această întrebare închisă ne dau un indiciu sigur privind modalitatea supunerii populației în regimul democrat actual și atașamentul față de putere (*filokratism*).

4. Care este rolul servituții voluntare în influențarea vectorului dominant și depotențarea acestuia ? La întrebarea (VAR 00012A), 58% din totalul celor anchetați au răspuns că servitutea, ca mod de manifestare, este una voluntară și că rolul servituții voluntare este unul foarte important în depotențarea tendinței de dominare a puterii.

Concluzie generală

România este un stat democrat în care *nivelul de dominație* este mediu și în care sunt respectate drepturile și libertățile cetățenești. La întrebarea CHE 024 (VAR 00024) *Vă considerați un om liber?* Au răspuns cu „Da” 82% din cei chestionați. Sondajul de opinie pe bază de chestionar a fost validat folosind datele culese și prelucrate pe un eșantion reprezentativ din populație, ales proporțional pe cote părți.

Ancheta socială inițiată cu tema „*Impactul social al exercitării puterii de stat, al dominației și servituții voluntare*” deschide noi perspective de aprofundare și cercetare.